

Запорізький національний університет
Кафедра фізіології, імунології і біохімії
з курсом цивільного захисту та медицини

Навчальна дисципліна «Патологічна фізіологія»

Викладач курсу – доцент
Григорова Н.В.

м. Запоріжжя
2024 рік

ВСТУП

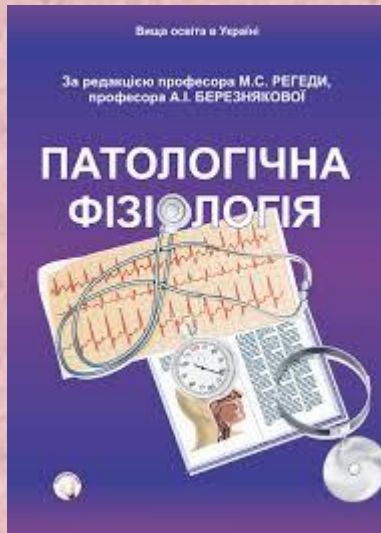
Патологічна фізіологія – це наука про життєдіяльність хворого організму, про основні закономірності виникнення, розвиток та завершення патологічних явищ в організмі людини. Таким чином, предметом вивчення патофізіології є патологічні явища, які супроводжують хворобу від її виникнення і до закінчення.

Об'єктом вивчення патофізіології є типові патологічні процеси та інші патологічні явища, які супроводжують хворобу і характерні для багатьох хвороб.

Вивчаючи основні причини та умови виникнення хвороби, слід враховувати, що навколишнє середовище (довкілля), яке оточує організм, є основним джерелом різноманітних, у тому числі й негативних, впливів на нього. Організм з його індивідуальними особливостями, реактивністю і, успадкованими від батьків, і набутою в процесі філогенезу системою захисту і компенсації, розглядається як мішень, відкрита саморегульовальна система, здатна до самооновлення, самовідтворення та саморегуляції. Ці властивості в процесі філогенезу удосконалювалися.

Як правило, в процесі еволюції вижили ті організми та види, які знаходили найоптимальніші варіанти захисту і протидії несприятливим чинникам навколишнього середовища за рахунок постійного вдосконалення саморегуляції і самооновлення. Ці властивості потім закріплювалися генетично і успадковувались.

Патологічна фізіологія – дуже важливий розділ біології, дисципліна, що є методологією теоретичної і практичної медицини. Як викладач дисципліни я маю сподівання, що набуті знання після вивчення курсу стануть Вам у нагоді.

Мета та завдання

Метою викладання навчальної дисципліни «Патологічна фізіологія» є ознайомлення із загальним вченням про хворобу, поняттям етіології, патогенезу, проявами (симптомами) типових патологічних процесів. **Основними завданнями** вивчення дисципліни «Патологічна фізіологія» є:

- формування загальних і професійних компетенцій;
- розкриття основних питань нозології, зосередивши особливу увагу на вченні про хворобу, етіології, патогенезі, а також наслідках патогенного впливу механічних, фізичних і хімічних факторів зовнішнього середовища;;
- формування уявлень про загальні закономірності виникнення, розвитку та наслідків типових патологічних процесів: порушення периферичного кровообігу,, гарячки та гіпоксії.;
- формування вміння застосовувати основні патофізіологічні методи аналізу і оцінки стану живих систем у професійній та науково-дослідницькій діяльності;
- формування навичок роботи з сучасною апаратурою та застосування сучасних експериментальних методів роботи з біологічними об'єктами у лабораторних умовах.

ВИЗНАЧЕННЯ ОСНОВНИХ ПОНЯТЬ:

- **Здоров`я** – стан повного фізичного, духовного і соціального благополуччя, а не тільки відсутність хвороб чи фізичних дефектів.
- **Етіологія** – вчення про причини та умови виникнення і розвитку хвороб.
- **Одужання** – відновлення порушених функцій хворого організму, його пристосування до існування в довкіллі та (для людини) повернення до трудової діяльності.
- **Патогенез** – вчення про механізми виникнення, розвитку та кінця хвороби.
- **Патологічна фізіологія** – наука, що вивчає життєдіяльність хворого організму, загальні, основні закономірності виникнення, розвитку та кінця хвороби.
- **Хвороба** – це якісно новий життєвий процес, при якому хоча й зберігаються функції, притаманні здоровому організму, але з`являються нові зміни.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Загальна нозологія

Загальні уявлення про норму та здоров'я.
Визначення сутності хвороби.
Загальні принципи класифікації хвороб.
Форми та стадії розвитку хвороб.
Кінець хвороби.
Патофізіологія термінальних станів.
Уявлення про етіологію хвороб.
Причини, умови виникнення та розвитку хвороб. Загальний патогенез.
Значення у патогенезі хвороб місцевих і загальних, специфічних, неспецифічних, морфологічних і функціональних, патологічних і пристосувальних змін.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Патогенна дія факторів зовнішнього середовища

Етіологічні фактори ушкоджуючої дії електричного струму.

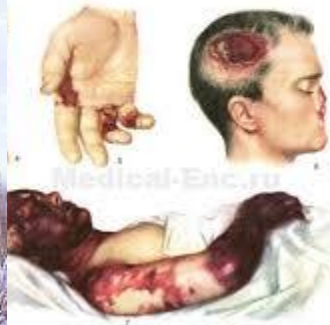
Механізми ушкоджуючої дії електричного струму.

Хвороблива дія високої температури.

Хвороблива дія низької температури.

Гіпотермія.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

Гіпоксія та гарячка

Види гіпоксичних станів.

Патогенез гіпоксії.

Компенсаторні реакції організму при гіпоксії.

Механізми адаптації до гіпоксії.

Патологічні зміни при гіпоксії.

Принципи лікування гіпоксичних станів.

Загальна характеристика гарячки.

Стадії лихоманки.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4

Патологічна фізіологія

периферичного кровообігу та мікроциркуляції

Порушення мікроциркуляторного кровообігу.

Артеріальна гіперемія.

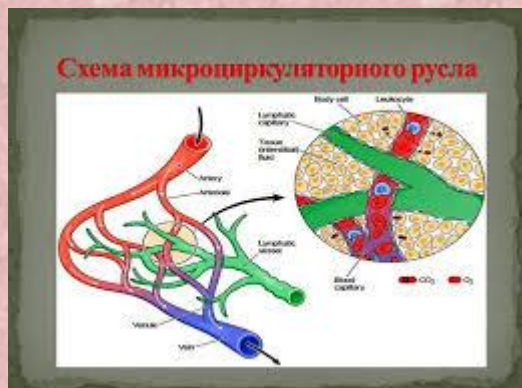
Венозна гіперемія.

Ішемія.

Стаз.

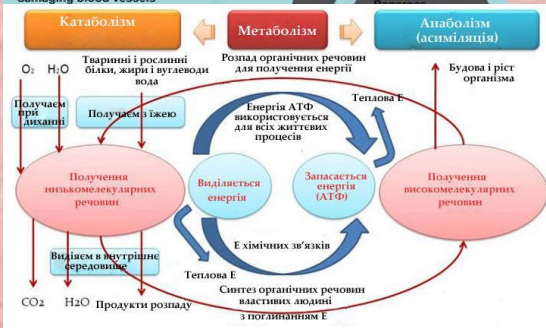
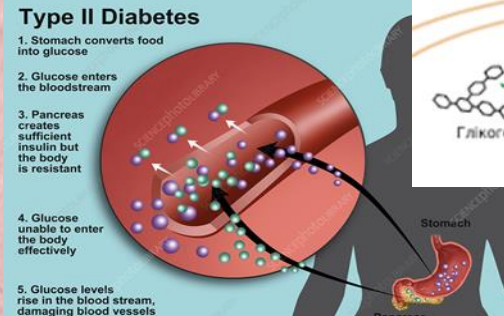
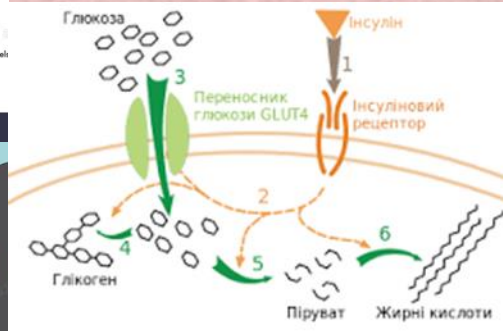
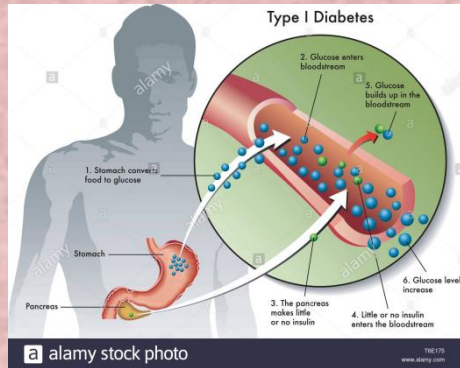
Тромбоз.

Емболія.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5

Патофізіологія обміну речовин та енергії

Біологічна роль вуглеводів.
Причини та види порушень вуглеводного обміну.
Типові форми порушення глікози в крові.

Цукровий діабет: класифікація, етіологія, патогенез.

Невідкладні стани при цукровому діабеті. Порушення енергетичного та основного обмінів.

Види голодування та їх причини.

Характеристика періодів голодування.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 6

Екстремальні стани

Поняття про екстремальний стан організму та екстремальні фактори зовнішнього середовища.

Класифікація екстремальних факторів.

Стрес, шок, кома, колапс : поняття, патогенез, види, профілактика, принципи лікування.

Вплив на організм іонізуючого випромінювання: основні порушення функцій, патогенез,

принцип лікування

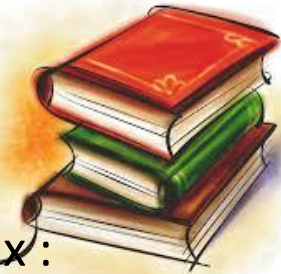
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

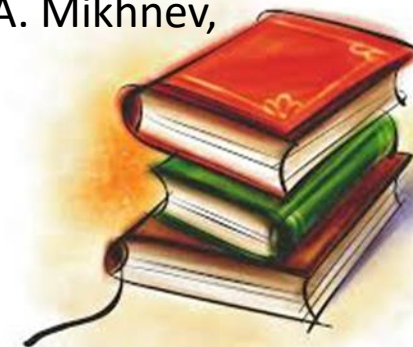
1. Атаман О. В. Патофізіологія : підручник. У 2-х т. Т. 1 : Загальна патологія. 2-ге вид. Вінниця : Нова книга, 2018. 584 с.
2. Атаман О. В. Патофізіологія : підручник. У 2-х т. Т. 2 : Патофізіологія органів і систем. 2-ге вид. Вінниця : Нова книга, 2017. 448 с.
3. Патофізіологія : підручник / Ю. В. Биць, Г. М. Бутенко [та ін.]; за ред.: М. Н. Зайка, Ю. В. Биця, М. В. Кришталя. 6-е вид., перероб. і допов. Київ : Медицина, 2017. 737 с.
4. Pathophysiology = Патофізіологія : підручник. За ред. М. В. Кришталя, В. А. Міхньова. Київ : Медицина, 2017. 656 с.
5. Pathophysiology = Патофізіологія : підручник / Сімеонова Н. К.; за ред. В. А. Міхньова. Київ : Медицина, 2017. 544 с.

Додаткова література:

1. Атаман О. В. Патологічна фізіологія в запитаннях і відповідях : навчальний посібник. 5-те вид. Вінниця : Нова книга, 2021. 568 с.
2. Білоус Т. Л. Долікарська допомога. Суми : ВВП «Мрія», 2020. 148 с.
3. Боднар Я. Я., Файфура В. В. Патологічна анатомія і патологічна фізіологія людини : підручник. Тернопіль : Укрмедкнига, 2019. 494 с.
4. Боднар Я. Я., Волошин В. Д. Патоморфологія. Спеціальна патоморфологія. Вінниця : Нова книга, 2021. 528 с.
5. Вибрані питання патологічної фізіології. Ч. 2. Типові патологічні процеси. під ред. М. С. Регеда. Львів : Сполом, 2008. 277 с.
6. Ганонг В. Ф. Фізіологія людини : підручник : пер. з англ. Львів : БаК, 2002. 784 с.
7. Гіпоксія / [М. С. Регеда, Л. А. Любінець, М. М. Бідюк та ін.]. Львів : Сполом, 2006. 54 с.
8. Грейда Б. П., Войнаровський А. М., Валецький Ю. М. Патологічна анатомія і фізіологія при хворобах органів та систем : навчальний посібник. Луцьк : Волинська обласна друкарня, 2004. 328 с.
9. Мазуркевич А. Й. Патофізіологія тварин : підручник. Київ : Вища школа, 2000. 237 с.
10. Невідкладна медична допомога. За ред. Ф. С. Глумчера. Київ : Медицина, 2006. 632 с.

11. 11. Кумар Віней, Аббас Абул К., Астер Джон К. Основи патології за Роббінсом. Т. 1. 10-е вид. Київ : Медицина, 2019. 420 с.
12. 12. Патологічна фізіологія : підручник. За ред. А. І. Березнякової. Харків : Вид-во НФаУ «Золоті сторінки», 2003. 424 с.
13. 13. Патологічна фізіологія : кн. в 3-х ч. Ч. 1. Нозологія / [М. С. Рєгєда, Л. Любінець, М. Бідюк та ін.]; за ред. М. С. Рєгєди. Львів : Сполом, 2009. 290 с.
14. 14. Патологічна фізіологія : підручник. За ред. проф. М. С. Рєгєди, проф. А. І. Березнякової. вид. 2-ге, допов. та переробл. Львів : Магнолія 2006, 2011. 489 с.
15. 15. Посібник до практичних занять з патологічної фізіології : навчальний посібник. за ред. Ю. В. Биця, Л. Я. Данилової. Київ : Здоров'я, 2001. 400 с.
16. 16. Розвиток патофізіології в Україні. за ред. О. О. Мойбенка; уклад. С. Б. Французова. Київ : б. в., 2009. 305 с.
17. 17. General and clinical pathophysiology : textbook for students of higher educational institutions, of IV th level of accreditation / A. V. Kubyshkin [et al.]; ed. by.: A. V. Kubyshkin, A. I. Gozhenko ; рец.: N. V. Krishtal, N. K. Kazimirko. 2nd ed. Vinnytsya : Nova Knyha Publishers, 2016. 656 p.
18. 18. Pathophysiology : textbook. 2nd edition / N. V. Krishtal, V. A. Mikhnev, N. N. Zayko et al. Kiev : Medicine, 2019. 656 p.

Інформаційні ресурси:

1. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL : <http://www.nbuv.gov.ua>
2. Комплексний інформаційно–бібліографічний сервіс Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. URL : irbis-nbuv.gov.ua/cgi.../cgiirbis_64.exe.
3. Українська бібліотечна асоціація : список бібліотечних блогів. URL : <http://ula.org.ua/bibliomist/resursi/bibliotechni-blogi>
4. Бібліотека студента-патофізіолога. URL : <http://patfiz.bsmu.edu.ua/home/biblioteka-studenta-patofiziologa>
5. Atlases - Pathology Images : Collection of high resolution histological images. URL : <http://atlases.muni.cz/en/index.html>
6. Bloodline // Carden Jennings Publishing Co., Ltd. URL : <http://www.bloodline.net/>
7. Journal of basic and clinical pathophysiology. URL : <http://jbcp.shahed.ac.ir/>
8. Silbernagl St., Lang F. Color Atlas of Pathophysiology. Thieme Stuttgart New York, 2000. 416 p. URL : <http://lmpbg.org/new/downloads/pathophysiology.pdf>
9. Pathophysiology : The Official Journal of the International Society for Pathophysiology. URL : <https://www.journals.elsevier.com/pathophysiology>
10. Pathophysiology for Medical Assistants : Get the best resources for pathophysiology for medical assistants // COM Library. URL : <https://libguides.com.edu/c.php?g=649895&p=4556866>

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

